

ДЕЙВИД МОРЕЛ
КАПАН ЗА
НЕПРЕДПАЗЛИВИЯ

Превод от английски: Иван Атанасов, 2001

chitanka.info

Денис Ечисън е не само добър писател, но и уважаван редактор на антологии с разкази. През 1991 година той помоли мен и други автори на ужаси — Клайв Баркър, Стивън Кинг, Дийн Кунц, Джойс Каръл Оутс — да изберем за третия том на поредицата му „Господари на тъмнината“ по един наш разказ. Освен това поиска да обясним избора си в кратко резюме. Ето какво беше моето обяснение:

* * *

Как един автор решава кой от всичките му разкази представя най-добре неговото творчество? След известен размисъл се спрях на „Гласът, който ме преследва“ (1983) не защото е най-страховитият, който някога съм писал (въпреки че все още кара кожата ми да настръхва, макар и не толкова, колкото „За тези и за всички мои грехове“ или средата на романа ми „Преследване“), нито защото стилът му е експериментален (както при „Тайнственият смях“), а защото този разказ е типичен пример за художествения похват и за темата, към които непрекъснато се връщам в произведенията си.

Първо, ще се спра на художествения похват. Както много други писатели, открих, че ми е трудно да разкажа сбито една история. И точно в това е иронията. В началото на седемдесетте написах първия си роман — „Първа кръв“. След като го изпратих на литературния си агент, сънувах кошмар, който толкова ме потресе, че го описах дословно в разказа си „Капка след капка“. Списание „Мистериите на Елъри Куийн“ го откупи от мен (първата ми продадена творба!) две седмици преди моят агент да ми съобщи, че издателят е одобрил „Първа кръв“. Писателите знаят какво означава това за един автор. Разказът „Капка след капка“ винаги ще бъде специален за мен. Едно официално признаване на моите фантазии.

Но докато се трудех върху следващата си книга (ужасният синдром на втория роман: *Възможно ли е да го направя отново?*), идеите за разкази престанаха да ми идват под формата на кошмари. И понеже вторият роман, „Преследването“, продължаваше да ми създава проблеми, започнах да жадувам за разказ, пък бил той и съвсем кратък — „Ако имам късмет, ще го напиша за два дена“, — който да ми

докаже, че наистина мога да бъда хипнотизатор, магьосник, разказвач на истории.

Тогава бях професор по литература в университета в Айова. Докато подготвях една от лекциите си, съвсем случайно прочетох „Моята последна дукеса“ на Робърт Браунинг и направих изненадващо откритие. Макар и да бях написал „Капка след капка“ в първо лице, винаги съм бил скептично настроен към този повествователен стил заради възхищението ми от творчеството на Хенри Джеймс.

Коментирайки великолепния си роман на ужасите „Завинтването на гайката“, Майстора го нарича „капан за непредпазливия“, защото воденето на повествованието в първо лице не позволявало на читателя да разбере дали главната героиня наистина е видяла призраците, за които разказва, или е психично болна. На практика Джеймс осъжда този литературен похват като най-обикновен трик, чиято цел е да задържи вниманието на читателя върху историята до самия ѝ край, така че да разбере дали разказвачката се заблуждава, лъже или просто е луда. Следователно как бих могъл аз, верният почитател на Майстора, да се вслушам в инстинкта си да повтора нещо, което вече съм направил в „Капка след капка“, след като литературният похват, който възнамерявах да използвам, е бил заклеен от един от моите кумири?

Открих отговора в „Моята последна дукеса“ на Робърт Браунинг. Става въпрос за художествен похват, наречен „драматичен монолог“, и авторът твърди, че е първият, който се е сетил да го използва не в пиеса (където монологът е нещо обичайно), а в поема! „Това е последната дукеса, която рисувам на стената“ — така започва поемата си Браунинг или по-точно неговият разказвач. И аз се запитах: „За кого е предназначен монологът на разказвача? И как възприема неговите думи читателят?“ Повхватът бе неубедителен, изкуствен и все пак учудващо ефектен. Приблизително по същото време се влюбих в романите на Джеймс М. Кейн. „Пощальонът винаги звъни два пъти“ започва с изречението: „Свалиха ме от камиона със сено по обяд“ и това е едно от най-великолепните уводни изречения за всички времена в един от най-великолепните трилъри, писани някога. Но героят на Кейн не говори пред въображаема публика, застанал на сцена. Не, този предопределен от съдбата убиец-жертва пише историята си като един

вид самопризнание, докато чака съвсем хладнокръвно да бъде екзекутиран за убийство.

И така, аз си казах: „Защо не се престориш, че никога не си чел Джеймс? Защо не се концентрираш върху Браунинг и Кейн?“

И това решение сложи край на неуспешните ми опити да напиша разказ. Възприех повествованието в първо лице. То е директно. Интимно. Живо. И позволява на автора да пише сбито. Измъченият разказвач изстрелва на един дъх страховитата си история. От началото до края на „Гласът, който ме преследва“ съм използвал художествения похват на Браунинг. Но когато героят-жертва разкрива, че през цялото време именно той е разказвал ужасяващата си история, записвайки я на листове, намерени в хотелската стая, за да може хората, които открият безжизненото му тяло, да научат каква съдба му е била отредена, това е Кейн и Бог да го благослови. Той ми показва начина.

Сега за темата. По причини, твърде сложни да бъдат разкрити в това кратко резюме, аз се страхувам за собствената си безопасност и тази на моето семейство. Въпросната тема присъства във всичките ми творби. Най-ужасното нещо, което мога да си представя, е да загубя близък човек, да изгубя *член* на моето семейство, да бъде разделен от тези, които обичам. И този кошмар се превърна в реалност. На 27 юни 1987г., моят прекрасен петнайсетгодишен син Матю почина (след шест месеца невероятни болки) от рак на костите. Описах това мъчително изживяване в книга, наречена „Светулки“. Но страхът, че мога да изгубя някой близък, ме беше обсебил много преди неговата смърт и именно този страх е в основата на „Капка след капка“ и повечето ми разкази. Главният герой в „Гласът, който ме преследва“ изгубва всичко, което обича. И то не по своя вина. *А защото така му е било писано.* Защото понякога съдбата е жестока. Защото, да ми прости Господ, животът често е несправедлив.

Още нещо. Аз бях професор по литература и *имах* студентка, която ме обвиняваше, че ѝ изпращам телепатични сексуални послания. Тя непрекъснато тормозеше по телефона, заплашваше и преследваше не само мен, но и моето *семейство*. По-голямата част от „Гласът, който ме преследва“ е написана по действителен случай. Само че за разлика от прототипа си в разказа, истинската студентка все още е жива и доколкото знам, се спотайва някъде наблизо.

Последно. След като напуснах родната си Канада и завърших университета в Пенсилвания, отидох да живея и преподавам в Айова, и обикнах ясното небе и красивата плодородна земя на този щат. Той е екзотичен. Гледайте филма „Поле на мечти“ и ще разберете какво имам предвид. Тогава проумях, че ужасни неща не се случват само в мрачната атмосфера на Ню Ингленд^[1], позната от творбите на Хоторн, или в злоещите гета на западащите големи градове; те се случват навсякъде, и то посред бял ден. Спомняте ли си как Кари Грант отчаяно тичаше, за да избегне куршумите на „невинния“ пилот на самолет с пестициди във филма на Хичкок „На север от северозапад“? Реших да напиша серия разкази за Средния Запад, Магистрала 80 и за обширната, често ужасяваща пустош между две населени места. Разработих тази идея в „Бурята“, „За тези и всички мои грехове“ и в още няколко разказа. Хрумна ми, че дори разликата във *времените пояси* може да бъде опасна.

Така че, ако човек отчаяно се нуждае от защита (както героят в „Гласът, който ме преследва“ и самият *автор*), ще реши, че този разказ характеризира най-добре неговото творчество. Моето *alter ego*^[2] — професорът от разказа, — жертва живота и душата си за своето семейство. Добър човек. Разбирам го твърде добре. Защото, ако имах възможност, щях с радост да пожертвам *моите* живот и душа, за да спася сина си.

---

[1] Общо название на 6 американски щата: Мейн, Вермонт, Ню Хампшър, Масачусетс, Род Айленд и Кънектикът — Б.пр. ↑

[2] Второ аз (лат.) — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.